

FIDES ET RATIO

Konferencia biskupov Slovenska priznala v roku 2013 na návrh Rady pre vedu, vzdelania a kultúru cenu *Fides et ratio* za zásluhy o dialóg medzi vedou a vierou prof. RNDr. Jozefovi Ďurčekovi, CSc., PhDr. Michalovi Strížencovi, DrSc. a in memoriam RNDr. Imrichovi Staríčkovi, CSc. Slávnostné odovzdávanie cien sa konalo 19. 9. 2013 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Prinášame laudáciu prednesenú pri tejto príležitosti aj prednášky nových laureátov tohto prestížneho ocenenia; laureátom k získaniu ceny *Fides et ratio* úprimne blahoželáme.

Laudácia na prof. RNDr. Jozefa Ďurčeka, CSc.

Milí priatelia,
na úvod môjho vystúpenia, laudácia, dovoľte mi malú reminiscenciu. Keď som pred 13 rokmi nastúpil ako pedagóg do zamestnania na KU, tak vtedy, ako aj dnes, bývala v univerzitnej kaplnke na obed o 12.15 hod. svätá omša. Medzi študentmi sa na tejto sv. omši pravidelne objavoval muž, z ktorého vyžarovala životná múdrosť, autorita, ale aj láskavosť a empatia. Ako nováčik som kolegov učiteľov na univerzite ešte všetkých nepoznal, a preto som sa opýtal najbližšieho študenta, kto je ten pán, ktorý ide do svätého prijímania. Študent na mňa zadivene pozrel a povedal: „A vy ho nepoznáte? Veď to je prof. Ďurček, náš vzor, náš pán rektor.“ Ja som si pomyslel na známe latinské príslovie: *Verba movent, exempla trahunt*. So želaním, aby sme na Katolíckej univerzite, a nielen na nej, mali takýchto príkladov čo najviac, ctený pán profesor, ďakujeme!

Vážená pani Ďurčeková, vážený pán profesor, Vaša excelencia, otec arcibiskup Stanislav Zvolenský, ctení otcovia biskupi, Vaša magnificencia, vážený pán rektor, prof. T. Zasepa, Vaša spektabilita, vážený pán dekan Pedagogickej fakulty prof. Tomáš Jablonský, veľavážené honorácie, dovoľte mi, aby som predniesol laudatio na prof. J. Ďurčeka.

Pán profesor sa narodil 31. januára 1930 v Košútoch, okres Galanta, kde jeho otec pracoval ako strojník. Tu navštevoval 1. ročník základnej školy, pokračoval v Trnave a ukončil ju v Štrkovci pri Šoporni. V roku 1942 bol prijatý na Rímsko-katolícke gymnázium v Trnave. Vyučovali tam vynikajúci profesori ako RNDr. Július Gábriš, František Minarových, Don František Valábek, Don Strečanský a ďalší. V kvarte vstúpil gymnazista Ďurček do Mariánskej kongregácie študentov, ktorej predsedom bol Felix Záhorec SJ a prefektom Viliam Turčány, náš význam-

ný básnik. V septime a oktáve ho nahradil už náš premiant, ktorý bol jeho prefektom až do likvidácie gymnázia v r.1950. V roku 1950 sa zapísal na Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave na odbor matematika - fyzika. Hneď v prvom ročníku mu osud doprial stretnúť sa s menovcom Dr. Karolom Ďurčekom SJ a prostredníctvom neho nadviazať kontakty s jezuitmi v Trnave (neskorším biskupom Dubovským, kardinálom Korcom a ThDr. Jozefom Porubčanom). V septembri 1954 ukončil vysokoškolské štúdiá na Prírodovedeckej fakulte UK v odbore fyzika, špecializácia vysokofrekvenčná a vákuová fyzika. V roku 1961 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na Fyzikálnom ústave ČSAV v Prahe, v odbore experimentálna fyzika. V tom istom roku bola z Prahy do Žiliny preložená Vysoká škola dopravy a spojov. Profesor J. Ďurček tam nastúpil ako odborný asistent na Katedru fyziky. Keďže ho profesori z vysokej školy poznali už z Prahy, bol ako nádejný mladý pracovník menovaný do vedeckej rady. Následne sa v roku 1969 na PrF UK v Bratislave v tomto odbore habilitoval a nastúpil jednoročný študijný pobyt v Paríži na École supérieure de Physique Industrielle (ESCP). Po návrate pri kádrových previerkach bolo jeho menovanie docentom zo strany ministerstva školstva pozastavené pre podporu výzvy signatárov 2 000 slov, a to až do r. 1981. Po uvoľnení politickej situácie v r. 1989 bol zvolený za vedúceho Katedry fyziky na Elektrotechnickej fakulte VŠDS. Následne v roku 1993 inauguroval na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave za profesora v odbore fyzika kondenzovaných látok a akustika.

Prof. J. Ďurček sa vedecky orientoval na vysokofrekvenčné a rádi-spektroskopické vyšetovanie látok a túto problematiku aj prednášal. Okrem toho viedol aj laboratórne cvičenia na učiteľskom štúdiu fyziky a kurzy fyziky pre chemikov. Na vtedajšej Vysokej škole dopravy a spojov v Žiline sa podieľal na vybudovaní špecializovaných laboratórií pre ultrazvukový výskum látok a bol zároveň zodpovedným riešiteľom štátnych výskumných úloh z uvedenej problematiky. Od roku 1985 pôsobil v komisii pre modernizáciu fyziky pri Ústrednom výbore Jednoty česko-slovenských matematikov a fyzikov a viedol kolektív v rámci rovnomennej štátnej výskumnej úlohy. Na VŠDS prednášal základný kurz fyziky na viacerých fakultách a vybrané kapitoly z fyziky na Elektrotechnickej fakulte.

V r. 1995 odchádza do Ružomberka, kde sa zapája do príprav na zriadenie Pedagogického inštitútu sv. Ondreja, ktorého sa stal riaditeľom. V roku 1996 Akademický senát Trnavskej univerzity kreoval Katecheticko-pedagogickú fakultu sv. Ondreja TU (KPF), a to transformáciou zo spomínaného Pedagogického inštitútu. V roku 1997 bola Katecheticko-pedagogická fakulta začlenená do Žilinskej univerzity. Jej prvým dekanom bol prof. J. Ďurček, CSc. (1996 - 1998). Neskôr na báze tejto fakulty vznikla KU. Prof. Ďurček sa na nej venoval organizačnej práci a v rokoch 2001 - 2004 bol jej rektorom. Na KU v Ružomberku dodnes vedecky a pedagogicky pôsobí ako profesor emeritus.

Vznik Katolíckej univerzity v Ružomberku na prelome tisícročí zna-

menal prelomové obdobie v živote a pôsobení prof. RNDr. J. Ďurčeka, CSc. Šlo najmä o sformovanie a uplatňovanie novej koncepcie vzdelávania i výchovy budúcej slovenskej katolíckej inteligencie, predovšetkým učiteľov. Základným rámcom jeho úsilia bola nielen príprava erudovaných odborníkov, ale najmä výchova plnohodnotných mladých ľudí. Cieľom univerzity je formovať nielen mysle, ale aj srdcia jej študentov. Za prvé plody uvedeného zámeru možno považovať úspešné uplatnenie absolventov, nie iba v slovenských, ale tiež na zahraničných školách a iných inštitúciách, napr. v Kanade, USA a Veľkej Británii. Viacerí z nich už ukončili aj svoje doktorandské štúdium.

Prof. J. Ďurček publikoval prevažne v zahraničných, ale i v domácich karentovaných časopisoch a zborníkoch. Je spoluautorom piatich autorských osvedčení a autorom, resp. spoluautorom dvoch učebných textov. Na publikované práce má početné citácie, najmä v zahraničných časopisoch uvedených v citačných databázach.

Profesor Ďurček aktívne pracoval vo vedeckých spoločnostiach Jednoty slovenských matematikov a fyzikov a v Slovenskej fyzikálnej spoločnosti. Jeho práca bola ocenená vyznamenaním za pedagogickú prácu a čestným členstvom v oboch spoločnostiach. Bol ocenený aj medailou Matematickej a fyzikálnej fakulty UK a SAV mu v r. 1990 udelila plaketu Dionýza Ilkoviča za rozvoj fyzikálno-chemických vied. Aj Vedecká rada KU ocenila prácu prof. Jozefa Ďurčeka na kreovaní Katolíckej univerzity v Ružomberku, a to Medailou za zásluhy o vznik KU. Ocenenie mu odovzdal rektor KU prof. Tadeusz Zasepa, ktorý osobitne vyzdvihol zásluhy prof. Ďurčeka o vznik univerzity slovami: „Je nám ctou oceniť osobnosť, ktorá stála pri zrode a formovaní KU“ a dodal, že prof. Ďurček je príkladom neúnavnej práce v jej prospech. Ale najviac si premiant cení vyznamenanie, ktoré mu v roku 1999 udelil pápež Ján Pavol II. na návrh KBS, a to Rytiersky rád sv. Gregora Veľkého. V rámci vedeckých spoločností sa profesor Ďurček podieľal na organizácii viacerých medzinárodných i domácich vedeckých konferencií. Vo výskumnom kolektíve, ktorý viedol, viacerí spolupracovníci obhájili dizertačné práce, traja sa habilitovali a dvaja úspešne inaugurovali z fyziky kondenzovaných látok a akustiky.

Samostatnú, veľmi významnú kapitolu jeho života tvoria aktivity okolo založenia Katolíckej univerzity. Prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc., sa od začiatku svojho pôsobenia snažil budovať KU, predovšetkým budúcich pedagógov, bez ideologických nánosov, ktoré sa hojne nakopili najmä v minulom storočí. Aby sa tak mohlo stať, bolo treba nájsť pedagógov, ktorí nepodľahli a nepodľahnú tlaku ideologických deformácií. Aj vďaka jeho úsiliu prešiel v Akreditačnej komisii Vlády SR návrh na vznik Katolíckej univerzity v roku 2000. Pôsobil nielen ako učiteľ, ale tiež ako rozvážny člen Akademického senátu a až dodnes je členom univerzitnej Vedeckej rady. Zo študentov a ich učiteľov sa aj jeho zásluhou vytvorila jedna rodina. V tejto rodine profesor a rektor v jednej osobe dbal ako starostlivý otec, aby jeho zverenci vyrastali v poctivých hľadačov prav-

dy. Boli zoznamovaní nielen s faktami a technikou výskumu, ale dostávali i kus srdca a lásky k pravde, či bola niekomu vhod alebo nevhod. Ocenenie, ktoré dnes dostáva, nech mu prináša radosť i zadosťučinenie za mnohé roky trpezlivej práce, ktorá bude prinášať ovocie vďaka jeho pokračovateľom ešte dlhé roky.

Vážený pán profesor,

Ad multos felicissimos annos!

prof. Ing. Eduard Bublinec, CSc.